

УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА

Основною метою підприємницької діяльності є прибуток. Прибуток в сучасних умовах є як джерелом розвитку підприємства, так і створили базу для зростання національної економіки в цілому. В статті розглянуто процес управління прибутком підприємства, мета цієї діяльності, основні підходи до процесу управління прибутком підприємства. Систематизовано основні функції та складові процесу управління прибутком на підприємстві.

Ключові слова: управління підприємством, прибуток підприємства, показники діяльності підприємства, управління прибутком підприємства

Постановка проблеми. Прибуток, найважливіша економічна категорія отримала новий зміст в умовах сучасного економічного розвитку країни, формування реальної самостійності суб'єктів господарювання. Будучи головною рушійною силою ринкової економіки, вона забезпечує інтереси держави, власників і персоналу підприємства. Прибуток є складовим елементом ринкових відносин, займає чільне місце в створенні ринку засобів виробництва, предметів народного споживання, цінних паперів.

Прибуток - це грошове вираження основної частини грошових накопичень, створюваних підприємствами будь-якої форми власності. Як економічна категорія вона характеризує фінансовий результат підприємницької діяльності підприємства. Прибуток є показником, який найбільш повно відображає ефективність виробництва, обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Разом з тим прибуток впливає на зміцнення комерційного розрахунку, інтенсифікацію виробництва при будь-якій формі власності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій Тематика формування та управління прибутком є досить добре описаною в економічній літературі. Проблеми забезпечення ефективного управління прибутком розглядали в своїх працях багато вітчизняних науковців: Білик Т.О., Бланк І.А., Блонська І.І., Гончаров А.М., Гриньова В.М., Кальмук М.В., Коваленко Л.О., Поддєрьогін А.М., Покропивний С.Ф., Субботович Ю.Л., Ткаченко Є.Ю. та інші.

Невирішена раніше частина загальної проблеми. Однак в умовах кризового стану економіки країни, є необхідність пошуку більш ефективних методів управління прибутком підприємства.

Метою статті є – дослідження теоретичних і практичних основ формування прибутку підприємства та розробка шляхів щодо підвищення ефективності процесу управління прибутком підприємства.

Виклад основного матеріалу. Прибуток - це рушійний мотив діяльності організації і персоналу, основний внутрішній джерело формування фінансових ресурсів підприємства, що створюють умови для розвитку, а також головний критерій ефективності виробничої діяльності.

Прибуток являє собою форму доходу підприємця, що здійснює певний вид діяльності. Ця зовнішня, найбільш проста форма вираження прибутку є разом з тим недостатньою для її

повної характеристики, так як в деяких випадках активна діяльність в будь-якій сфері може і не бути пов'язаною з отриманням прибутку (наприклад, діяльність політична, благодійна і ін.).

Прибуток не є гарантованим доходом підприємця, що вклав свій капітал в той чи інший вид бізнесу. Вона є результатом тільки вмілого і успішного здійснення цього бізнесу. Але в процесі ведення бізнесу підприємець внаслідок своїх невдалих дій або об'єктивних причин зовнішнього характеру може не тільки втратити очікуваного прибутку, а й повністю або частково втратити вкладений капітал. Тому прибуток є в певній мірі і платою за ризик здійснення підприємницької діяльності.

Прибуток характеризує не весь дохід, отриманий в процесі підприємницької діяльності, а тільки ту частину доходу, яка «очищена» від понесених витрат на здійснення цієї діяльності. Іншими словами в кількісному вираженні прибуток є залишковим показником, що представляє собою різницю між сукупним доходом і сукупними витратами в процесі здійснення підприємницької діяльності.

Прибуток є вартісним показником, вираженим у грошовій формі. Така форма оцінки прибутку пов'язана з практикою узагальненого вартісного обліку всіх пов'язаних з нею основних показників - вкладеного капіталу, отриманого доходу, понесених витрат і т.п., а також з чинним порядком податкового її регулювання.

Функції прибутку. [1]

1. Оціночна функція - прибуток характеризує економічний ефект від діяльності підприємства, тобто дає оцінку наскільки ефективна господарська діяльність організації. При аналізі фінансової і виробничих діяльності організації використовувати тільки показник прибутку не можна, так як неможливо оцінити всі аспекти діяльності організації для цього використовують комплекс

показників. Прибуток відображає кінцевий результат діяльності.

2. Стимулююча функція. Також прибуток є і головною складовою фінансових ресурсів підприємства. Вона використовується для фінансування виробничої діяльності, матеріального заохочення працівників. Для соціального та науково-технічного розвитку організації необхідно достатня частка чистого прибутку.

3. Фіскальна функція. Прибуток є джерелом відрахувань в бюджет держави і в небюджетні фонди, вступаючи туди у вигляді податків.

Управління прибутком підприємства є процесом цілеспрямованого впливу суб'єкта на об'єкт з метою отримання певних фінансових результатів. А методом управління прибутком підприємства називається спосіб впливу суб'єкта управління на об'єкт, що вивчається для отримання певного результату. Неправильне застосування методів управління може привести до негативних наслідків, тому необхідна більш глибоке і ретельне опрацювання їх теоретичних основ.

Процес управління прибутком підприємства повинен відбуватися в певній послідовності і забезпечувати реалізацію головної мети і основних завдань цього управління. Функціональна спрямованість об'єктів управління прибутком відповідно до загальноприйнятих стандартів підрозділяється на два основних види: управління формуванням прибутку і управління розподілом і використанням прибутку. [2]

Для формування прибутку важливе значення має визначення моменту реалізації продукції. В окремих законодавчих актах по - різному трактується момент реалізації. Однак незалежно від прийнятої трактування моменту реалізації в законодавчих актах, формування на підприємстві прибутку від реалізації продукції має місце тільки за умови реальної реалізації, тобто при зарахуванні коштів від покупця на розрахунковий рахунок постачальника. Визначення моменту реалізації за датою відвантаження товарів і пов'язане при цьому виникнення податкових зобов'язань супроводжується відволіканням обігових коштів підприємств на сплату податків, погіршенням їх фінансового стану.

На зміну прибутку впливають багато факторів. За ступенем співвідпорядкованості вони діляться на чинники першого і другого порядків. Взаємозв'язок факторів першого і

другого порядків з прибутком пряма, за винятком зміни собівартості, зниження якої приводить до зростання прибутку. До зовнішніх факторів, що не залежать від діяльності підприємства, відносяться: кон'юнктура ринку, рівень цін на споживані матеріально-технічні ресурси, норми амортизації, система оподаткування та ін. Внутрішні чинники діють на прибуток через збільшення обсягу випуску продукції, поліпшення якості продукції, підвищення відпускних цін і зниження витрат виробництва і реалізації продукції.

Розподіл прибутку можна розглядати в трьох напрямках. Прибуток розподіляється між державою, власниками підприємства і самим підприємством. Пропорції цього розподілу значною мірою впливають на ефективність діяльності підприємства як позитивно, так і негативно.

Взаємовідносини підприємств і держави з приводу прибутку будуються на основі оподаткованого прибутку. Істотним в українському законодавстві є те, що податком на прибуток оподатковується той прибуток, який відображає результати фінансово-господарської діяльності та показаний в бухгалтерській звітності.

Принципи розподілу прибутку можна сформулювати наступним чином:

прибуток, одержуваний підприємством в результаті виробничо-господарської і фінансової діяльності, розподіляється між державою і підприємством як господарюючим суб'єктом;

прибуток для держави надходить до відповідних бюджету у вигляді податків і зборів, ставки яких не можуть бути довільно змінені. Склад і ставки податків, порядок їх обчислення і внесків до бюджету встановлюються законодавчо;

величина прибутку підприємства, що залишився в його розпорядженні після сплати податків, не повинна знижувати його зацікавленості в зростанні обсягу виробництва і поліпшення результатів виробничо-господарської і фінансової діяльності;

прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства, в першу чергу спрямовується на накопичення, що забезпечує його подальший розвиток, і тільки в другу чергу - на споживання.

Характер розподілу прибутку визначає багато істотні аспекти діяльності підприємства, впливаючи на її результативність. Це вплив проявляється в різних формах зворотного зв'язку розподілу прибутку з її формуванням в майбутньому періоді. Висока роль характеру розподілу прибутку в діяльності підприємства визначається наступними основними положеннями: [3]

1. Розподіл прибутку безпосередньо реалізує головну мету політики управління нею - підвищення рівня добробуту власників підприємства. Воно формує пропорції між поточними виплатами їм доходу на капітал (у формі дивідендів, відсотків тощо) і зростанням цих доходів в майбутньому періоді (за рахунок забезпечення зростання вкладеного капіталу). При цьому власники підприємства самостійно формують ці напрямки задоволення своїх потреб у часі.

2. Розподіл прибутку є основним інструментом впливу на зростання ринкової вартості підприємства. У прямій формі цей вплив проявляється в забезпеченні приросту капіталу в процесі капіталізації частини розподіленого прибутку, а побічно воно забезпечується основними пропорціями цього розподілу.

3. Пропорції розподілу прибутку визначають темпи реалізації стратегії розвитку підприємства. Ця стратегія реалізується в процесі інвестиційної діяльності підприємства, обсяги якої визначаються можливостями формування фінансових ресурсів, в першу чергу, за рахунок внутрішніх джерел. А реінвестований в процесі розподілу прибуток є основним з цих внутрішніх джерел.

4. Характер розподілу прибутку є найважливішим індикатором інвестиційної привабливості підприємства. У процесі залучення власного капіталу із зовнішніх джерел рівень виплачуваних підприємством дивідендів (або інших форм інвестиційного доходу) є одним з основних оціночних критеріїв, що визначають результат майбутньої емісії акцій.

Крім того, як було показано раніше, зростання рівня дивідендних виплат визначає відповідне зростання вартості акцій на фондовому ринку, формуючи додатковий дохід інвесторів.

5. Розподіл прибутку є однією з дієвих форм впливу на трудову активність персоналу підприємства. Обсяги і форми участі персоналу в прибутку визначають рівень трудової мотивації працівників, сприяють стабілізації персоналу і зростання продуктивності праці.

6. Пропорції розподілу прибутку формують рівень забезпечення додаткової соціальної захищеності працівників. В умовах низької дієвості державних форм соціального захисту зайнятих працівників, ця роль розподільного механізму прибутку на підприємстві дозволяє доповнити їх мінімальну соціальну захищеність.

7. Характер розподілу прибутку впливає на рівень поточної платоспроможності підприємства.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Усі підприємства прагнуть у результаті своєї діяльності мати прибуток і намагаються його збільшувати. Тільки розуміння того в якому напрямку діяти, може привести до позитивної динаміки. Необхідно застосовувати ефективні підходи до управління прибутком суб'єкта господарювання задля підвищення рентабельності виробництва та інвестиційної привабливості підприємства, зміцнення його конкурентоспроможності. У зв'язку з цим, методи управління прибутком необхідно вдосконалювати. Для підвищення прибутковості підприємства необхідно: постійно вести облік доходів і витрат, враховувати вплив внутрішніх і зовнішніх факторів, проводити ефективний маркетинг, стежити за продуктивністю праці на підприємстві, збирати інформацію про конкурентів, проводити ефективну цінову політику, а також доречно економити на кожному етапі робочого процесу.

Список використаної літератури

1. Лихобабин В. К., Абдуллаева А. А. Методы управления прибылью предприятия. *Экономическая наука и практика: материалы III Междунар. науч. конф.* (г. Чита, апрель 2014 г.). Чита: Издательство Молодой ученый, 2014. С. 25-28.
2. Сагайдак-Нікітюк Р.В., Гончаров А.Б. Управління господарською діяльністю підприємства: навч. посіб. Харків: Зebra, 2015. 256 с.
3. Соколова Е.А., В'юшкова А.І. Проблеми управління прибутком підприємств. *Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту*. 2015. №32. С. 310-320.

REFERENCES

1. Likhobabin, V. K. Abdullaeva A.A. (2014) *Metody` upravleniya pribyl`yu predpriyatiya* [Enterprise profit management methods], *E`konomicheskaya nauka i praktika : materialy` III Mezhdunar. nauch. konf.* Chita. Molodoj ucheny`j,
2. Sahajdak-Nikitiuk R.V. (2015) *Upravlinnia hospodars'koiu diial'nistiu pidpriemstva* [Economic management of the enterprise]. Zebra, Kharkiv.
3. Sokolova E.A. (2015) *Problemy upravlinnia prybutkom pidpriyemstv* [Problems profit management company]. *Zbirnyk naukovykh prats' Derzhavnoho ekonomiko-tekhnologichnoho universytetu transport*, (32), 310-320.

ГЛУШЕНКОВА АНАСТАСИЯ АНАТОЛЬЕВНА, РОМАШОВ ИВАН НИКОЛАЕВИЧ.
УПРАВЛЕНИЕ ПРИБЫЛЬЮ ПРЕДПРИЯТИЯ. *Основной целью предпринимательской деятельности является прибыль. Прибыль в современных условиях как источником развития предприятия, так и создали базу для роста национальной экономики в целом. В статье рассмотрен процесс управления прибылью предприятия, цель этой деятельности,*

основные подходы к процессу управления прибылью предприятия. Систематизированы основные функции и составляющие процесса управления прибылью на предприятии.

Ключевые слова: *управления предприятием, прибыль предприятия, показатели деятельности предприятия, управление прибылью предприятия.*

HLUSHENKOVA ANASTASIA, ROMASHOV IVAN. PROFIT MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE. *The main purpose of entrepreneurial activity is profit. Profits in modern conditions are both a source of enterprise development and have created a basis for the growth of the national economy as a whole. The article considers the process of enterprise profit management, the purpose of this activity, the main approaches to the process of enterprise profit management. The main functions and components of the profit management process at the enterprise are systematized.*

Key words: *enterprise management, enterprise profit, enterprise performance indicators, enterprise profit management.*